Plan for forebygging av omsorgssvikt og atferdsvansker

«Moss oppvekstportal – Tidlig på!» samler verktøy, ressurser, arbeidsprosesser og informasjon om tidlig innsats og forebygging på ett sted. Oppvekstportalen er kommunens digitale plan for forebygging av omsorgssvikt og atferdsvansker. (NB! Forutsetter politisk vedtak primo 2027).

Formålet med plan for forebygging av omsorgssvikt og atferdsvansker er å styrke kommunens samlede ansvar for forebygging og tidlig innsats gjennom politisk og administrativ forankring. Planen skal tydeliggjøre ansvarsfordeling og bidra til en samlet oversikt over tjenester, tiltak og samarbeidsformer i det forebyggende arbeidet.

Kommunens ansvar for å fremme gode oppvekstvilkår gjennom tiltak for å forebygge at barn og unge utsettes for omsorgssvikt eller utsetter sin utvikling for fare, følger av barnevernsloven § 15-1. Det står videre at kommunen skal sørge for å samordne sitt tjenestetilbud til barn og familier. Gjennom barnevernsreformen i 2022 ble lovkravet om plan for forebygging av omsorgssvikt og atferdsvansker innført. I lovens § 15-1, annet ledd fastslås det at kommunestyret selv skal vedta en plan for kommunens forebyggende arbeid etter første ledd. Planen skal beskrive hva som er målene for arbeidet, hvordan arbeidet skal organiseres og fordeles mellom etatene i kommunen, og hvordan etatene skal samarbeide.

Om omsorgssvikt og atferdsvansker

- Omsorgssvikt innebærer at et barns grunnleggende fysiske, psykiske, emosjonelle eller medisinske behov ikke blir tilstrekkelig ivaretatt av omsorgspersonene, slik at barnets helse, utvikling eller trygghet kan bli skadet.
- Atferdsvansker kjennetegnes av vedvarende atferd som bryter med aldersadekvate normer og forventninger, og som påvirker barnets sosiale, emosjonelle eller skolemessige fungering.

Målbildet for plan for forebygging av omsorgssvikt og atferdsproblemer

Kommunestyret i Moss vedtar målbildet for plan for forebygging av omsorgssvikt og atferdsvansker (NB! Forutsetter politisk vedtak primo 2027). Målene er i tråd med kommunens overordnede planer, og tiltakene følges opp gjennom strategiplan for kommunalområdet kultur, oppvekst og aktivitet og kommunalt forebyggingsprogram. Rapportering på relevante måleindikatorer for arbeidet følger av kommunens virksomhetsstyring i økonomiplan for kommunen.

Overordnet mål

Moss kommune skal gjennom tidlig innsats, helhetlig samarbeid og kunnskapsbaserte tiltak bidra til at alle barn og unge utvikler seg under trygge oppvekstvilkår, og får nødvendig hjelp på et så tidlig tidspunkt som mulig, for å forebygge omsorgssvikt og utvikling av atferdsvansker.

Delmål 1 – Tidlig oppdagelse

Slik vil vi ha det:

Ansatte som møter barn, unge og familier skal ha nødvendig kompetanse, støtte og verktøy til å tidlig identifisere bekymringer og kartlegge beskyttelses- og risikofaktorer. Sentrale arenaer er de universelle tjenestene helsestasjon, barnehager og skoler.

Slik gjør vi det:

- oppdagerverktøyet i Tidlig på! benyttes som støtte i identifisering av utsatte barn, vurdering og kartlegging
- ansatte kjenner tegn på omsorgssvikt, vold, psykisk uhelse, rusproblemer, skolefravær og andre forhold som kan påvirke barns trivsel og utvikling
- barnets stemme og perspektiv vektlegges i tråd med prinsippene i Barnets behov i sentrum (BBIS)
- barn som pårørende, traumebelastede barn og andre sårbare grupper identifiseres tidlig

Delmål 2 – Rett hjelp til rett tid

Slik vil vi ha det:

Barn, unge og familier skal få rask tilgang til relevante tjenester og tiltak ut fra sine behov.

Slik gjør vi det:

- ansatte finner enkelt relevante tiltak gjennom oppvekstportalens tiltaks- og tjenesteoversikt
- tiltak velges på bakgrunn av identifiserte behov og risikofaktorer
- hjelpen skal være minst mulig inngripende og gis så tidlig som mulig
- familier opplever helhetlige og koordinerte tjenester

Delmål 3 – Samordnede tjenester rundt barn og familier

Slik vil vi ha det:

Kommunens tjenester skal samarbeide slik at barn og familier opplever én kommune og ikke flere separate tjenester.

Slik gjør vi det:

- roller og ansvar i det forebyggende arbeidet er tydelig beskrevet i Moss oppvekstportal
- ansatte kjenner hverandres oppdrag, ansvar og tilbud gjennom verktøyene i Tidlig på!
- tverrfaglig samarbeid skjer systematisk og på et tidlig tidspunkt
- samarbeidsmodellen i verktøyet Veiviser, samhandlingsressurser og metoder beskrevet i Moss oppvekstportal brukes aktivt

Delmål 4 – Kunnskapsbasert forebygging

Slik vil vi ha det:

Kommunens forebyggende arbeid skal bygge på forskning, erfaring og oppdatert kunnskap om barns utvikling og risikofaktorer.

Slik gjør vi det:

- Kunnskapsmodellen '*Barnets behov i sentrum'* (BBIS) legges til grunn som felles faglig rammeverk
- ansatte har tilgang til oppdaterte fagressurser gjennom Tidlig på!
- forebyggende tiltak vurderes og utvikles på bakgrunn av dokumentert kunnskap
- kommunen følger med på utviklingstrekk og risikofaktorer i barn og unges oppvekstmiljø

Delmål 5 – Tilgjengelig og oppdatert forebyggende planverk

Slik vil vi ha det:

Moss oppvekstportal – Tidlig på! skal være kommunens felles inngang til informasjon, ressurser og verktøy i det forebyggende arbeidet rundt barn, unge og familier, og supplere og understøtte faglig praksis og øvrige kommunale systemer.

Slik gjør vi det:

- planens innhold videreutvikles kontinuerlig i takt med nye behov og erfaringer
- informasjon om tjenester, tiltak og samarbeidsformer holdes oppdatert fortløpende
- ansatte har alltid tilgang til gjeldende rutiner, veiledere og verktøy
- portalen legger til rette for tilnærmet lik praksis på tvers av tjenester og fagområder

Moss oppvekstportal – Tidlig på ivaretar kravene til innhold i planen jfr. barnevernsloven § 15-1, slik det fremkommer i påfølgende sider.

Tjenestenes rolle i helhetlig forebyggende arbeid

Kunnskap om og kjennskap til hverandres tjenester og ansvarsområder er en forutsetning for fungerende samarbeid på tvers, hvor god koordinering av tiltakene sikrer best mulig effekt av innsatsen.

Begrepene tidlig innsats og forebygging

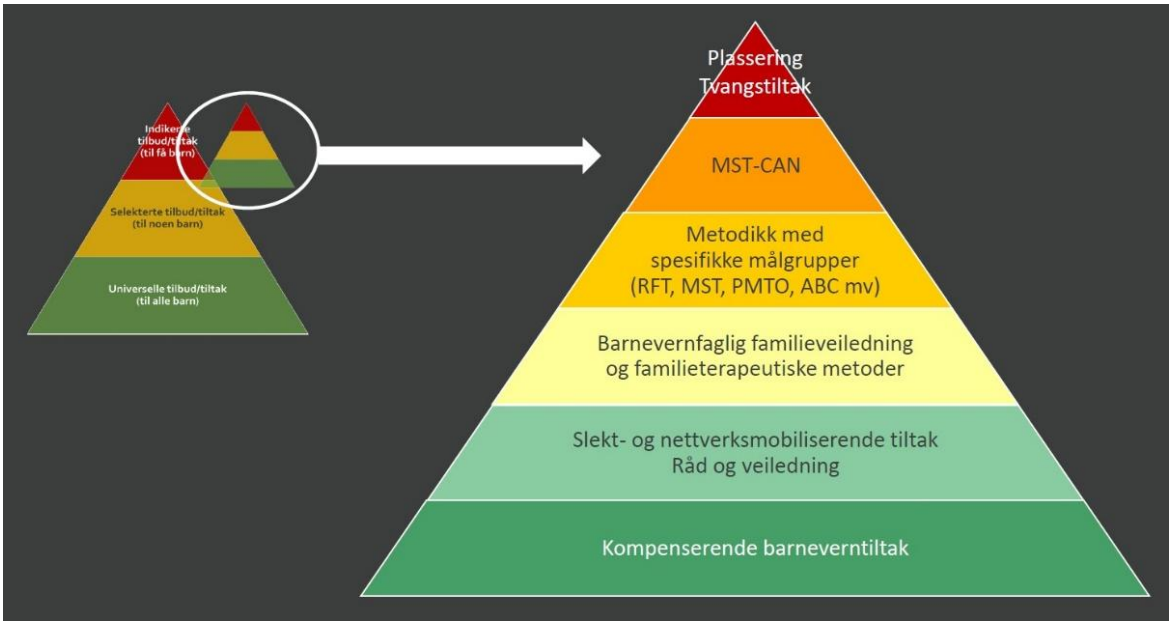
Tidlig innsats handler om vår evne og kompetanse til å tidlig identifisere utsatte barn og unge, finne gode tiltak og samhandle. Vi må være gode på både å fange opp barnet så tidlig som mulig helt fra livet i mors mage, men også oppdage vansker hos barn og unge tidlig i en risikoutvikling. Slik kan vi gjøre en forskjell på kort sikt og for fremtidsutsiktene til barnet eller ungdommen.

Forebygging handler om å redusere risikofaktorer for at noe uønsket skal skje, sosiale problemer, sykdom og død, og overlapper med helsefremmende innsats for å styrke trivsel, livskvalitet og -mestring. Forebygging beskrives på tre nivåer:

1. Indikativ forebygging – er tiltak/tjenester for noen få, og rettet mot barn med identifiserte problemer (f.eks. spesialpedagogiske tiltak).
2. Selektiv forebygging – er tiltak/tjenester for noen barn/unge, og rettet mot de med kjent risiko (f.eks. barn av foreldre med psykiske utfordringer).
3. Universell forebygging – er tiltak/tjenester rettet mot alle barn (f.eks. godt språkmiljø).

Tidlig innsats kan skje på alle tre nivåer, da forebygging ikke er bare tiltak, men også handler om vår evne og kompetanse til å tidlig oppdage og samhandle.

Barnevernets arbeid er et eksempel på forebygging på indikert nivå hvor innsatsen så langt det er mulig skal bidra til at barn og unge får vokse opp i sitt eget nærmiljø, hindre omsorgsovertakelse eller å plassere barn/unge utenfor hjemmet. Barneverntjenestens tiltak er utformet og rettet inn mot dette formålet.

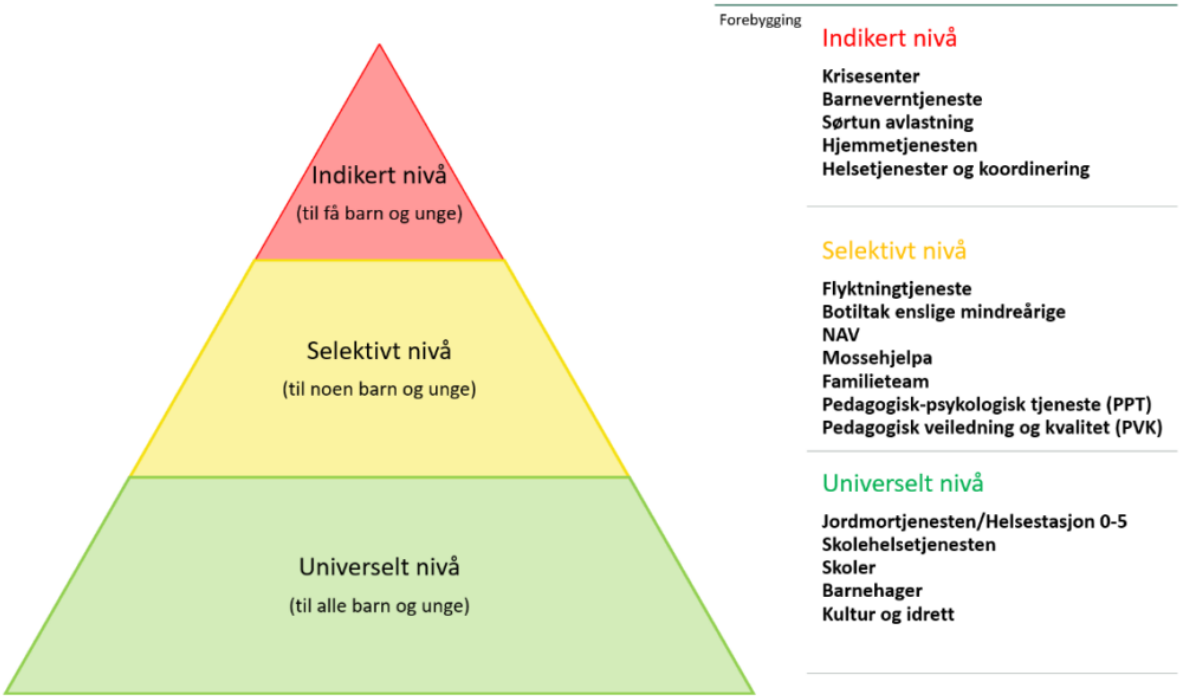

Eksempel på hvordan tenke forebygging i barnevernskontekst

Tjenestenes ansvar og rolle

Tjenester til barn, unge og familier i Moss er i hovedsak samlet i kommunalområdet kultur, oppvekst og aktivitet (KOA), men en del tilbys også i helse og mestring (HME). Alle tjenester som møter barn, unge gravide eller foreldre et ansvar for forebygging, men innsatsen arter seg ulikt. Dette avhenger av den enkelte tjenestes rolle i det helhetlige forebyggende arbeidet. Innenfor de ulike nivåene av forebygging har Moss kommune følgende tjenester:

Tjenestenes plass i Moss kommunens forebyggende arbeid

I Moss er levekårsutfordringer som dårlig råd og trangboddhet utbredt, og dette kan bidra til uhelse og mistrivsel. På selektivt nivå har vi derfor et mangfold av tjenester som på ulikt vis kan bidra i helhetlig forebygging. For barn og unge som vokser opp i sosioøkonomisk marginaliserte familier kan et viktig forebyggende arbeid f.eks. være at foreldrene får bistand til å få utdanning, inntekt og bolig, og hjelp til å håndtere egen helse. Barn og unges fritid er en sentral arena for mulig mestring og utvikling, som alle skal ha tilgang til. Særlig viktig kan dette være for barn og unge som strever med å mestre skolen.

Detaljert oversikt over de ulike tjenestene og hvilke tiltak de tilbyr finnes i oppvekstportalens verktøy tiltak- og tjenesteoversikt.

Universelle tjenester

I Moss kommune er barnehagene, skolene, helsestasjon og skolehelsetjenesten grunnmuren i det universelle, helsefremmende forebyggende arbeidet for barn, unge og familier.

Gode overganger mellom barnehage, barneskole, ungdomsskole og videregående skole sikres gjennom prosedyrer som beskriver aktiviteter og samarbeid. Barn og unge tilbringer en stor del av oppveksten i barnehage, skole, SFO og bruker kultur og idrettstilbud i kommunen. Disse arenaene er derfor viktige for sosialisering, læring, utvikling av perspektiver og som normgiver. Ansatte og frivillige har god kjennskap til barna og deres familier og kan være en trygg relasjon for barna, som følger utviklingen deres over mange år. Forebyggende helsetjenester er sentrale i helsefremmende innsats gjennom å gi et tilbud tilgjengelig for alle barn, unge og gravide og delta i et bredt tverrfaglig samarbeid.

Barnehager i Moss

I Moss har vi 35 barnehager; 24 private og 11 kommunale, som er organisert under enhet barnehage, med enhetsleder. Det er mange ulike barnehager og eieformer, som sikrer et bredt tilbud til småbarnsfamilier. Barnehagene er opptatt av å sikre likeverdige universelle tjenester av høy kvalitet, uavhengig av eieform.

Barnehagene i Moss har et felles mål om å gi barn et trygt, inkluderende og utviklende miljø. Barnehagene har en helsefremmende og forebyggende funksjon, og bidrar til å utjevne forskjeller. Alle barnehager skal være pedagogiske virksomheter i tråd med lov om barnehager og rammeplan for barnehager, dette krever kompetanse i barns lek, utvikling, læring og danning. Personalet legger til rette for barns medvirkning og foreldreinvolvering i barnehagens hverdag.

Enhet barnehage er organisert med en egen avdeling for pedagogisk veiledning og kvalitet (PVK). PVK består av barnehagemyndighet, spesialpedagoger og rådgivere som initierer, koordinerer og sikrer gjennomføring av blant annet felles kompetanseheving for alle ansatte i barnehagene. Det er særlig fokus på kompetanse om inkluderende praksis og støttende strukturer for barna, slik at tiltak, som iverksettes styrker kvaliteten i tilbudet for alle barn.

Mosseskolen

Skolen er en universell arena der alle barn og unge møtes uavhengig av bakgrunn, og har dermed en sentral rolle i både individets og samfunnets utvikling. Dette kommer tydelig til uttrykk i opplæringslovens formålsparagraf, som vektlegger verdier som demokrati, likestilling, menneskeverd og respekt for vitenskapelig tenkemåte. Skolen skal bidra til å utvikle elevenes kunnskaper, ferdigheter og holdninger, slik at de kan delta aktivt i samfunns- og arbeidsliv.

Rett og plikt til utdanning understreker skolens universelle karakter og sikrer alle barn like muligheter til opplæring. Ordningen tydeliggjør at utdanning både er et individuelt gode og et samfunnsansvar, og bidrar til sosial utjevning og fellesskap. Slik fremstår skolen som en grunnleggende arena for danning, inkludering og demokratisk deltakelse.

Jordmortjenesten og helsestasjon 0-5 år

Helsestasjonens tilbud til gravide og familier med barn i alderen 0-5 år er gratis og tilgjengelig uten henvisning. Jordmortjenesten er del av helsestasjonen med ansvar for svangerskapsomsorgen. Jordmor har ansvar for å ivareta den gravide og familien frem til fødsel, og tilbyr svangerskapskontroller. Jordmor samarbeider med helsesykepleier om foreldreforberedende kurs og barselomsorgen, hvor det tilbys hjemmebesøk etter fødsel og oppfølging av gravide og nybakte familier. Helsestasjonen har ansvar for barn fra 0–5 år og deres familier, og hovedoppgavene er å fremme helse, forebygge sykdom og fange opp tidlige tegn på mistrivsel eller skjevutvikling. Helsestasjonen sikrer tidlig oppdagelse ved å tilby 12 faste konsultasjoner de første 18 månedene med oppfølging av vekt, lengde, hodeomkrets, syn, hørsel, motorikk, språk og psykomotorisk utvikling. Det er mulighet for ekstra konsultasjoner og oppfølging ved behov. Helsestasjonen gir foreldre veiledning og tar opp temaer som barns naturlige utvikling, samspill, kosthold, søvn, fysisk aktivitet, psykisk helse, rusmiddelbruk, vold og omsorgssvikt. Det gis tilbud om vaksiner i tråd med barnevaksinasjonsprogrammet. Helsestasjonen sørger for oppfølging og henvisning ved behov for ekstra støtte.

Skolehelsetjenesten

Skolehelsetjenesten er et helsetilbud i grunnskolen og på videregående skole som skal fremme elevenes helse, trivsel og læring i samarbeid med skolen. Tjenesten er en del av laget rundt barnet og skolens interne støttesystem, og deltar fast i tverrfaglige drøftingsmøter rundt enkeltelever. Skolehelsetjenesten bidrar til å forebygge sykdom og psykososiale utfordringer gjennom tilbud om helsesamtaler på 1. trinn (skolestartsamtale) og 8. trinn, vaksinering (2., 6., 7. og 10. trinn) og veiling og måling på 3. trinn. Skolehelsetjenesten bidrar i å styrke elevenes helsekompetanse og mestring av hverdagsutfordringer gjennom undervisning, veiledning og drop-in samtaler. Temaer kan være pubertet, seksuell helse, rus, mobbing, psykisk helse og sosiale medier. Skolehelsetjenestens fokus innen forebygging og tidlig intervensjon er særlig knyttet til å oppdage og følge opp psykiske plager, vold, overgrep og omsorgssvikt.

Samarbeid og samordning

Barn, unge og familier kan ha flere behov som enten kan løses parallelt hver for seg, eller helhetlige behov som påvirker hverandre hvor tiltak må sees i sammenheng. Godt samarbeid og tydelig samordning er avgjørende for at barn, unge og familier skal oppleve en 'rød tråd' i innsatsen vår.

Føringer og begreper

Komplekse utfordringer som går på tvers av ulike ansvarsområder, kalles gjerne gjenstridige problemer. 14 særlover på velferdsområdet ble endret i 2022 med hensyn til krav om samarbeid, samordning og barnekoordinator. Disse samarbeidsbestemmelsene skal bidra til å løse gjenstridig problem, gjennom å styrke oppfølgingen av og samarbeid rundt utsatte barn og unge og deres familier.

Det er utarbeidet en veileder i hvordan ivareta pliktene som følge av lovendringene for styrket samarbeid om tjenester til barn, unge og deres familier. Begrepene «samhandling» og «samarbeid» har et meningsinnhold som langt på vei overlapper hverandre og ikke har en tydelig avgrensning. I veilederen brukes derfor ordet «samarbeid». Videre benyttes begrepet «samordne» i stedet «koordinere» for å unngå forveksling med koordinatorordninger innenfor helse- og omsorgstjenesten.

Samordning kan oppleves som et uvant begrep, og beskrives som «*en prosess der selve kjernen er at mål, verdier, aktiviteter, ressurser eller andre premisser blir sett i sammenheng, prioritert, avveid og tilpasset til hverandre*»[1]. Behovet for samordning vil variere, og man derfor kan snakke om ulike grader av samordning.

I Moss kommunes arbeid rundt barn, unge og familier bruker vi disse begrepene, i tråd med veilederen:

Samarbeidsplikten

Samarbeid er når to eller flere tjenester jobber sammen for å gi et helhetlig og samordnet tjenestetilbud. Det følger av endringene i velferdstjenestelovene av alle har en plikt til å samarbeide. I Moss kommune tar alle et aktivt ansvar for å vurdere når det er nødvendig å samarbeide og bidra i gode løsninger. Nødvendighetskravet skal ikke tolkes strengt, plikten til samarbeid gjelder også når behovet for hjelp er kortvarig.

Samordningsplikten og samordningsansvarlig

Samordningsplikten gjelder når tjenestene har plikt til å samarbeide på individnivå. Samordningsplikten skal sørge for at en kommunal tjeneste får hovedansvaret for samordningen av tjenestene. Avklaring av samordningsansvarlig bidrar til å gjøre tydelig hvilken tjeneste som bistår barn, unge og familier i å motta et helhetlig og samordnet tjenestetilbud.

Samordningsansvarlig er aktuelt for personer som ikke har rett på koordinator eller barnekoordinator. Samordningsansvarlig skal sikre samarbeidet mellom innbyggeren og tjenesteytere for at tjenestetilbudet skal bli helhetlig og koordinert. Innbyggeren selv kan direkte formidle behov for samarbeid og samordning til tjenestene rundt seg.

Koordinator

For pasienter og brukere med behov for langvarige og koordinerte tjenester etter loven her, skal kommunen tilby koordinator. Koordinatoren skal sørge for nødvendig oppfølging av den enkelte pasient eller bruker, samt sikre samordning av tjenestetilbudet og fremdrift i arbeidet med individuell plan (helse- og omsorgsloven § 7-2).

Dersom en person har rett på koordinator, velger vedkommende om det også er ønskelig å ha individuell plan.

Barnekoordinator

For familier som har eller venter barn med alvorlig sykdom, skade eller nedsatt funksjonsevne, og som vil ha behov for langvarige og sammensatte eller koordinerte helse- og omsorgstjenester og andre velferdstjenester, skal kommunen oppnevne en barnekoordinator dersom foreldrene eller den som samtykker på vegne av barnet, ønsker dette (jfr. helse- og omsorgsloven § 7-2a).

Der retten til barnekoordinator ikke er oppfylt, kan retten til alminnelig koordinator være oppfylt.

Individuell plan

Barn og unge med behov for langvarige og koordinerte tjenester har rett til å få utarbeidet individuell plan[2]. Selv om reglene om individuell plan følger av ulike lover, skal tjenestene bare lage én individuell plan for hvert barn eller ungdom.

Individuell plan er både et planleggingsdokument og en strukturert samarbeidsprosess. Planen skal oppdateres kontinuerlig og være et dynamisk verktøy i koordinering og målretting av tjenestetilbudet. Barnets eller ungdommens mål, ressurser og helhetlige behov for tjenester skal danne grunnlag for valg og prioritering av tiltak i planen.

Formålet med å utarbeide og bruke en individuell plan er å:

- bidra til at barnet eller ungdommen får et helhetlig, koordinert og individuelt tilpasset tjenestetilbud
- sikre at det til enhver tid er én tjenesteyter som har hovedansvaret for oppfølgingen av barnet eller ungdommen
- kartlegge barnets eller ungdommens mål, ressurser og behov for ulike tjenester
- vurdere og koordinere tiltak som kan bidra til å dekke barnets eller ungdommens tjeneste- og bistandsbehov

- styrke samhandlingen mellom tjenesteyter og barnet eller ungdommen og eventuelt pårørende
- styrke samhandlingen mellom ulike tjenesteytere
- bidra til at tjenestene tilbys tverrfaglig og planmessig

Individuell plan er frivillig og skal ikke utarbeides uten samtykke fra barnet eller ungdommen eller den som har rett til å samtykke på vegne av vedkommende. Dette følger av forskrift om individuell plan ved ytelse av velferdstjenester § 5. Reglene for når andre enn barnet eller ungdommen selv kan samtykke til individuell plan må avgjøres ut fra den aktuelle velferdstjenesteloven.

En person med behov for langvarige og koordinerte tjenester kan ha behov for bistand på flere livsområder. Individuell plan, som er et felles verktøy på tvers av fagområder, nivåer og sektorer, erstatter ikke behovet for detaljerte delplaner (f.eks. tiltaksplaner).

Krav i lovverket til samarbeid og samordning

Lovendringene i 14 velferdstjenestelover[3] fra august 2022 harmoniserer og forsterker kravene til at velferdstjenestene samarbeider, samordner og koordinerer tjenestetilbudet til den enkelte på tvers av sektorer. Dette gjelder alle med behov for velferdstjenester og er uavhengig av alder, bortsett fra bestemmelsen om barnekoordinator som gjelder for barn og unge under 18 år og deres familier.

Bestemmelser om samarbeid, samordning, barnekoordinator og individuell plan er samlet i veilederen Samarbeid om tjenester til barn, unge og deres familier – Helsedirektoratet. Her omtales ansvar og plikten til å samarbeide på system- og individnivå, og samordning slik det er presisert i følgende lover:

	Samarbeids-plikten på systemnivå	Samarbeids-plikten på individnivå	Samordnings-plikten	Rett til individuell plan[1]
helse- og omsorgstjenesteloven § 3-4	x	x	x	x (§ 7-1)
barnevernsloven § 15-8	x	x	x	x (§ 15-9)
opplæringsloven § 24-1	x	x	x	
barnehageloven § 2 b	x	x	x	
NAV-loven § 15 a	x	x		x (§ 15)
sosialtjenesteloven § 13	x	x	x	x (§ 28 og 33)
integreringsloven § 50	x	x	x	
krisesenterloven § 4	x	x	x	
familievernkontorloven § 1 a	x	x	x	
privatskoleloven § 3-6 a	x	x	x	
spesialisthelsetjenesteloven § 2-1 e	x	x		x (§ 2-5)
tannhelsetjenesteloven § 1-4 a	x	x		
psykisk helsevernloven § 4-1				x
pasient- og brukerrettighetsloven § 2-5				x

[1] Forskrift om individuell plan ved ytelse av velferdstjenester - Lovdata

Veilederen[2] understreker at plikten til å samarbeide på systemnivå ligger til de enkelte velferdstjenestene, og for kommunale tjenester har kommunen det overordnede ansvaret for at plikten blir oppfylt. Kommunestyret og kommunedirektøren avgjør hvordan de ulike kommunale velferdstjenestene (inkludert de kommunale tjenestene på NAV-kontoret) skal oppfylle plikten i praksis.

Den enkelte velferdstjeneste skal vurdere behovet for samarbeid, og samarbeidsplikten utløses i enkeltsaker saker når det er nødvendig for å gi et helhetlig og samordnet tjenestetilbud. Kommunens samordningsplikt gjelder når samarbeid er nødvendig for å gi barnet eller ungdommen et helhetlig og samordnet tjenestetilbud. Barn og unge med behov for langvarige og koordinerte tjenester har rett til å få utarbeidet individuell plan, etter lovbestemmelser utdypet i forskrift om individuell plan ved ytelse av velferdstjenester

På tvers av tjenester

For at barn, unge og familier skal oppleve en «rød tråd» i innsatsen, har vi strukturer for å sikre at vi sammen og samtidig holder tak i oppfølgingen. Her er en beskrivelse av overganger mellom universelle tjenester, oversikt over tverrfaglige forum og muligheter for råd og opplæring.

Overganger

I Moss kommune sikrer en gode overganger mellom de universelle tjenestene gjennom skriftlige prosedyrer.

Det er utarbeidet en prosedyre for *samarbeid mellom helsestasjon og barnehager*, bl.a. med formål om å etablere trygghet i overgangen fra hjem til barnehage

Mosseskolen har utarbeidet en *plan for overgang mellom barnehage og skole/SFO*, for både å sikre gode overganger og gi en helhetlig opplæring for barna. Ansvaret for å sikre god sammenheng mellom barnehage og skole i opplæringsløpet ligger på barnehagene, skolene, SFO og PPT i kommunen, i samarbeid med barnas foresatte. Kontinuitet i læringsprosessene sikres gjennom et tett samarbeid mellom barnehagelærerne og lærerne som underviser på 1. trinn.

I følge planen må overgangen ses på som en prosess, ikke en hendelse, og den beskriver derfor en rekke små og store handlinger. Overgangsaktivitetene skal være gjennomgående, gjennomtenkte og grundig planlagte, og hensikten må være kommunisert til barna og foreldrene. Aktivitetene beskrives i planens årshjul, hvor det også beskrives aktiviteter for å sikre en god overgang for barn med vedtak jf. barnehagelovens §§ 31 og 37, og opplæringslovens kapittel 11. Mosseskolen har også prosedyrer for:

- *Overgang barnetrinn til ungdomstrinn i grunnskolen*
- *Overgang fra grunnskolen til videregående skole*

[2] Samarbeid om tjenester til barn, unge og deres familier - Helsedirektoratet

Tverrfaglige forum

Det er etablert tverrfaglige forumer knyttet til oppfølging av enkeltindivider, og på systemnivå.

Individuell oppfølging

Laget rundt barnet

Laget rundt barnet er et bredt og tverrfaglig støttesystem som skal sikre at barn og unge med behov for hjelp og støtte i hverdagen får den hjelpen de trenger – tidlig, helhetlig og i nærmiljøet.

Laget rundt barnet kan deles inn i det interne støttesystemet og det lokale støttesystemet. Det interne støttesystemet består av fagpersoner og ressurser internt i eller tett tilknyttet barnehage eller skole. Disse kan bidra til at barn får hjelp der de er, uten å måtte henvises til eksterne instanser. Det lokale støttesystemet er ressurser utenfor den enkelte barnehage eller skole, men innenfor kommunen eller nærmiljøet. Det lokale støttesystemet skal være lett tilgjengelig, og bidra med kompetanse, veiledning og tiltak som gjennom samarbeid styrker det interne arbeidet.

Barnehagene i Moss har internt støttesystem som består av styrer og pedagogiske ledere. I noen av barnehagene har vi en utprøving av interne støttesystem der rådgiver fra PVK deltar. Barnehagene kan løfte saker til inntaksteam, som består av barnehagen, PPT, PVK og barnehagemyndighet. I inntaksteam kan saker kartlegges, drøftes og behov avklares for videre oppfølging i et helhetlig perspektiv. Foresatte som ønsker det, har mulighet til å delta på denne drøftings- og samarbeidsarenaen.

I Mosseskolen består det interne støttesystemet av skolens ledelse, helsesykepleier og PPT. Dersom foresatte eller andre som er i kontakt med familien har bekymring for sosial eller faglig utvikling, tar de kontakt med skolen. Bekymringen vil da bli drøftet i internt støttesystem. Eleven og foresatte inkluderes i samarbeidet og prosessene for å skape et inkluderende opplæringstilbud til elever som kan ha behov for tilrettelegging. Ved behov har skolen anledning til å utvide laget rundt barnet, ved å koble på andre relevante tjenester i det lokale støttesystemet.

Felles inntaksteam for barnehager i Moss

Inntaksteamet skal sikre at barn som har behov for hjelp og støtte i hverdagen får riktig hjelp til riktig tid. Dette er en drøftings- og/ samarbeidsarena for barnehagen, Pedagogisk Psykologisk Tjeneste, Pedagogisk Veiledning og Kvalitet og barnehagemyndighet.

Inntaksteamets formål er å gi barn rask og riktig hjelp når barnet strever i hverdagen. Ved å ha et felles inntaksteam, vil vi kunne kartlegge, drøfte og avklare behov for videre oppfølging i et helhetlig perspektiv. Det må innhentes samtykke fra foresatte i hver enkelt drøftingssak, og foresatte som ønsker det skal få mulighet til å delta. Dersom det i prosessen kommer frem at barn trenger annen hjelp enn det som omhandler barnehageloven, kan andre instanser kobles på.

Barnehagemyndigheten har en koordinerende rolle, og saker som meldes inn til inntaksteamet skal gå gjennom koordinator. Når en barnehage melder inn en sak, vil

koordinator drøfte dette med PPT og PVK, og vi blir enige om hvem som skal delta i møte med barnehagen. Veien videre avtales i første møte.

Ressursteam helsestasjon

Målgruppen for det tverrfaglige ressursteamet er gravide, sped- og småbarnsfamilier (0-5 år) som har utfordringer innen rus og/eller psykososiale problemer, vold og overgrep. Hensikten er å gi målgruppen best mulig hjelp, støtte og oppfølging for å sikre en god utvikling i sped- og småbarnsalderen. Gruppen har regelmessige møter hver sjette uke. Ved behov kan ressursteamet samles raskt.

Kontaktinformasjon ved bekymring:

Den som kommer i kontakt med en gravid eller sped- og småbarnsfamilie hvor man tenker at det er grunn til bekymring, kan melde inn bekymringen til ressursteamets leder. Saken kan meldes anonymt, åpent med samtykke eller at mor/far selv er med i ressursgruppa. Den som melder bekymringssak til gruppen kan selv delta i møte alene med samtykke, eller sammen med mor/far

- Ressursteamets leder: Helsesykepleier Mona Haugsvær.
- Telefon 48865377 / e-post: mona.haugsvar@moss.kommune.no

Fagpersoner i teamet består av jordmor, helsesykepleier, lege og psykolog fra helsestasjonen, i samarbeid med ansatte fra barneverntjenesten, NAV, Familieteam. Ved behov inkluderes også fastlege, psykisk helse, politi, krisesenter, og andre relevante for å bidra til løsninger.

Koordinerende enhet og samordningsteam

Koordinerende enhet (KE) er en funksjon i kommunen som rettighetsvurderer behovet for koordinator/barnekoordinator, og har myndighet til å utpeke denne i tjenestene. Koordinerende enhet har også myndighet til å utpeke samordningsansvarlig i tilfeller hvor det er uenighet om/utilstrekkelig samarbeid og koordinering mellom tjenestene.

For å ivareta god praksis henvender Koordinerende enhet seg til samordningsteamet i de respektive kommunalområdene KOA og Helse og Mestring. KOA samordningsteam bidrar til å avklare hvilken tjeneste som skal være samordningsansvarlig i hver enkelt sak. I en del tilfeller kan KOA samordningsteam bidra til å avklare hvilken tjeneste i KOA som skal kan fungere som koordinator. I noen særlig få tilfeller kan også KOA samordningsteam bidra til å avklare hvorvidt en tjeneste i KOA kan fungere som barnekoordinator.

Nettverksmøte

Nettverksmøte er en metode som barnevernet i Moss har innført. Nettverksmetoden vektlegger involvering av barn/ungdom/foreldre, kunnskapsformidling mellom profesjonsgruppene og dialog og ansvarsfordeling mellom foreldre og fagpersoner, og et viktig mål med metoden er økt medvirkning for barn og foreldre.

Nettverksmøtet et prosessmøte med tid og rom for dialog. Her samles personer som partene er enige om at kan være viktige, betydningsfulle og/ eller nødvendige i barnas liv. Hensikten er at nettverket kan utveksle, og i stor grad få felles forståelse og informasjon om det som skjer i hverdagen rundt barnet / ungdommen. Både forståelse og informasjon vil kunne bli

korrigert i møte. I tillegg vil man sammen kunne legge gode planer for barnet / ungdommen, både på kort sikt og lengre sikt.

Både privat og offentlig nettverk rundt familien får mulighet til å ta del i å forme eventuell videre hjelp og/ eller tiltak. Foreldre og ungdom over 15 år må samtykke til å avholde nettverksmøte. Samtykket åpner for at de som er tilstede kan si det synes er viktig om temaet i møtet, uten at taushetsplikten hindrer deling av informasjon. Det er utarbeidet et eget skjema for dette samtykket.

SLT koordinert hastemøte

SLT står for Samordningsmodell for Lokale, forebyggende Tiltak mot rus og kriminalitet. Det er utarbeidet en rutine for tilfeller hvor det ordinære tjenesteapparat har behov for yttligere bistand / behov for koordinering rundt enkeltbarn/ungdom som står i fare for å begå/har begått kriminelle handlinger.
I slike situasjoner innkaller SLT- koordinator relevante instanser til et møte på kort varsel for å sikre raske avklaringer. Møtet et basert på innhentet samtykke i forkant fra foresatt/myndig ungdom eller anonymisering.

Målet med et SLT koordinert hastemøte er å komme frem til konkrete forslag til tiltak som kan bedre skolehverdagen til barnet/ungdommen, samt forebygge uønsket (kriminell) aktivitet. Møtet er relevant for SLT målgruppen som er barn /ungdom fra 10 – 25 år.

På tvers på systemnivå

SLT (Samordning av Lokale rus- og kriminalitetsforebyggende Tiltak)

Moss kommune benytter SLT-modellen for å samordne rus og kriminalitetsforebyggende tiltak for barn og unge. Ved hjelp av SLT-modellen kan kunnskap og ressurser koordineres effektivt mellom politiet og relevante kommunale enheter, samt næringsliv og frivillige organisasjoner. SLT-modellen er i Moss kommune en dynamisk trenivå-modell, hvor SLT-koordinator er bindeleddet i SLT-modellen og sørger for informasjonsflyt på tvers av nivåer og faggrupper:

Politirådet skal sørge for at handlingsplan for SLT er i tråd med kommunens handlingsplan og sentrale føringer fra staten.

Koordineringsgruppen avsetter ressurser og passer på at handlingsplan følges.

Utøvende nivå utfører «bestilling» fra styrende og koordinerende nivå, samt kommer med forslag til nye tiltak som SLT-koordinator tar med til vurdering i politiråd.

Forum for barn med sammensatte behov

Forumet består av ledere og relevante nøkkelpersoner som møtes noen ganger gjennom året for å styrke kjennskap og bygge en sterk tverrfaglig bro mellom ulike deler av organisasjonen, med et særlig fokus på barn og familier med sammensatte behov.

Tverrfaglig rådgivning og opplæring

Pedagogisk veiledning og kvalitet

Avdeling pedagogisk veiledning og kvalitet (PVK) veileder personalet i barnehagen både generelt og knyttet til problemstillinger rundt grupper og enkeltbarn.

Målet til PVK er å bidra til en inkluderende praksis i barnehagene i Moss. Tilbudet om veiledning gis til både kommunale og private barnehager. Veiledning er blant annet knyttet til psykososialt barnehagemiljø, språkarbeid, atferd og tilrettelegging for flerkulturelle barn. Metoder og verktøy som benyttes er blant annet Class, TIBIR og Se barnehagebarnet innenfra. Tilbudet er organisert i enhet barnehage.

Vedrørende opplysningsplikten til barnevernet arrangerer PVK og barnevernet opplæringskurs for barnehageansatte med formål om å styrke samhandling og samarbeid og å fremme forståelse mellom barnehagene og barnevernet i Moss. Innholdet er blant knyttet til taushetsplikt, avvergingsplikt, meldeplikt og svikt i omsorgen.

Familieteam

Tilbyr opplæring i TIBIR verktøy for barnehageansatte (5 ganger á 2,5 t). TIBIR er et program for forebygging og behandling av atferdsproblemer hos barn i alderen 3-12 år. Formålet er å gi ansatte og ledere som arbeider og har ansvar for barn felles forståelse av hvordan atferdsproblemer oppstår og kan avhjelpes.

Tilbyr gruppeveiledning til ansatte i skolehelsetjenesten annenhver uke.

Familieteam er tilgjengelig for råd og veiledning på telefon: 96096232 (mandager, tirsdager og onsdager mellom 12.00 og 13.30.)

Barneverntjenesten

Ansatte i Moss kommune, kan på lik linje med innbyggere og andre få råd og veiledning av barneverntjenesten, både om bekymringsmeldinger eller andre forhold rundt barn og unge som vekker uro eller bekymring.

- Barnevernets mottakstelefon 982 98 700. Tilgjengelig mandag til fredag, kl. 08.00-15.45/(15.00). Barnevernsvakt: 69 14 44 44. Tilgjengelig kl. 15.00-08.00 og døgnåpnet i helger og på helligdager.

Barnevernets mottaksavdeling jobber også utadrettet med opplysning og veiledning i forhold til opplysningsplikten og taushetsplikten og har i løpet av 2021/2022 gitt dette tilbudet til alle skolene i Moss og jobber med å gi dette til alle samarbeidspartnere.

Barnevernet har også et utstrakt formalisert samarbeid med ulike tjenester i og utenfor kommunen. Mer informasjon om dette her: Samarbeid med andre instanser – Hovedportal

Koordinerende enhet

Koordinerende enhet har ansvaret for opplæring og veiledning av barnekoordinatorer og koordinatorer. Sentrale temaer er felles i opplæring for begge typer koordinator, men en mer spisset kompetanse inn mot målgruppene barn, ungdom og familie gjelder for

barnekoordinator. Koordinerende enhet bidrar også i drøfting og vurdering av behov for å opprette / avvikle koordinator/barnekoordinator.

Sentrale kompetanseområder for barnekoordinator er:

- Oppfølging av barn, ungdom og familier
- Barn og unges rettigheter
- Individuell plan og koordinator – rettigheter og plikter
- Brukermedvirkning – herunder om samarbeid i et familieperspektiv
- Tverrfaglig og tverrsektorielt samarbeid og ledelse av teamarbeid
- Samhandling og kommunikasjon – veiledningsmetodikk
- Møteledelse
- Offentlig forvaltning og tjenesteyting
- Rutiner og verktøy

Verktøy som er tilgjengelige i Moss oppvekstportal

Veiviser verktøyet beskriver hvordan de ulike tjenestene skal samarbeide i oppfølging av uro/bekymring i enkeltsaker.

Oppdagerverktøyet kan støtte ansatte i å tidlig identifisere uro/bekymring for barn og ungdom.